

BOEK BESPREKING

Noordzee-atlas

Een commissie bestaande uit leden van verschillende ministeries heeft onlangs een atlas voor het beheer en het beleid van de Noordzee gepubliceerd. Hierin zijn 96 verschillende aspecten van de Noordzee op een overzichtelijke manier in prachtig gekleurde kaarten vastgelegd. Tot de behandelde kaartthema's behoren bestuur en beheer, onderzoek, waterkenmerken, flora en fauna, fysisch-chemische parameters en het ruimtegebruik. Per kaart is op de tegenoverliggende pagina een korte en heldere toelichting vermeld. Door de uitgeknipte kartografische opzet geeft de atlas de gebruiker veel informatie. Aan de informatie ligt een grote hoeveelheid wetenschappelijke gegevens ten grondslag.

De eerste kennismaking met deze losbladige atlas riep direct verbazing bij mij op. Verbazing over het feit dat een zee als de Noordzee zoveel variatie aan fysisch-chemische factoren in zich draagt. Het kaartje over het zoutgehalte is daar een voorbeeld van. Bovendien komen er bij het vergelijken van de kaarten onderling allerlei vragen en ideeën boven.

Heel interessant vond ik de kaart over de walvisachtigen. Er blijkt een duidelijke zoning in het voorkomen van de bruinvissen. De soort is algemeen in een smalle, oost-west verlopende zone. Het Nederlandse deel van deze zone op het Continentale Plat wordt het Friese Frontgebied genoemd. Dit gebied heeft een grote rijkdom aan voed-

sel voor buinvis en dolfijn. Dit heeft weer alles te maken met het feit dat in dit gebied twee verschillende watermassa's elkaar raken en een grensgebied vormen.

De atlas is een aanwinst voor degenen, die zich serieus bezighouden met de Noordzee. Daarnaast verdienen de makers een compliment voor de uitstekende presentatie.

Ben Kruijsen

Icona, 1992. Noordzee-atlas voor het Nederlands beleid en beheer. Stadsuitgeverij Amsterdam. Prijs f59,95 of 1100 Bfr, ISBN-90 5366-046-1.

Vleermuizen in de Beemster

Sinds mei 1991 verricht de provincie Noord-Holland in samenwerking met vrijwilligers van de Noord-Hollandse Zoogdierstudiegroep (NOZOS) en de Vleermuiswerkgroep Nederland onderzoek aan vleermuizen. De provincie geeft daarmee aan serieus geïnteresseerd te zijn in vleur-

muizen en zij zal zeker gemootiveerd zijn de gegevens ook een rol te laten spelen in haar eigen ruimtelijke ordeningsbeleid. Ik hoop dat Noord-Holland in die zin een voorbeeld zal zijn voor de andere provincies. Een bijkomend voordeel is dat de provincie, naast de particuliere organisaties, mede fungeert als bron van informatie omtrent vleermuizen in de richting van beleidsmakers, landinrichtingsdiensten, gemeenten of provinciale statencommissies. Ik denk dat het onderzoeksbericht 'Vleermuizen in de Beemster' onder andere in dat licht van belang is. Er wordt kort en duidelijk uitgelegd wat vleermuizen zijn, dat ze bedreigd en wettelijk beschermd zijn en dat ze daarom als aandachtsoorten in het Natuurbeleidsplan zijn opgenomen.

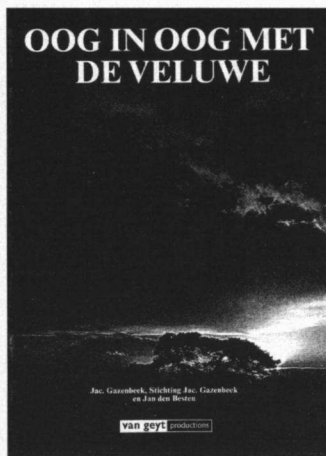
De provincie Noord-Holland wil het nemen van maatregelen gericht op instandhouding en verbetering van de levensvoorwaarden voor vleermuizen stimuleren. En dit ook buiten de ecologische hoofdstructuur van het NBP om. Omdat het daarbij vaak om ruimtelijke ordeningsmaatregelen gaat, wordt het voorkomen en landschapsgebruik van vleermuizen in de Beemster, een agrarisch gebied buiten de ecologische hoofdstructuur, als voorbeeld uitgewerkt. Verspreidingskaartjes van de meervleermuis, dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en laatvlieger laten zien dat "agrarisch gebied buiten de ecologische hoofdstructuur" wat de vleermuizen betreft zeker ecologisch interessant is. Door alle waarnemingen samen te voegen wordt een beeld van de door de vleermuizen gebruikte ecologische infrastructuur geconstrueerd. De tekst leert dat het vooral de sloten met daarlangs bomenrijen zijn, waar vleermuizen worden aange-

troffen.

"Vleermuizen in de Beemster" laat zien dat zowel het voorkomen van soorten, als ook het gebruik van de ruimte door vleermuizen in korte tijd door een inventarisatie kan worden blootgelegd. Niet alleen de samenhang tussen kolonieplaatsen, routes en foerageerplaatsen wordt duidelijk geïllustreerd, ook knelpunten kunnen worden aangegeven. Bij een herinrichting kan op basis van dit soort informatie gemakkelijk en concreet veel goeds voor vleermuizen worden gedaan. Ook buiten de ecologische hoofdstructuur. Het onderzoek is daarmee een goed voorbeeld voor de andere provincies.

Herman Limpens

Provincie Noord-Holland, 1992. Vleermuizen in de Beemster. Een ecologische infrastructuur die werkt. Onderzoeksbericht nr. 6. Dienst Ruimte en Groen provincie Noord-Holland, Haarlem. 12 pagina's. Kosteloos te bestellen Dienst Ruimte en Groen, telefoon 023-143573 (NL).

Oog in oog met de Veluwe

Vanaf 1925 tot aan zijn dood in 1975 heeft Jac Gazenbeek boeken en artikelen over de Veluwe geschreven. Als echte Veluwnaar zette hij zich in voor de vele cultureel

en natuurhistorisch waardevolle elementen op de Veluwe. De Stichting Jac Gazenbeek heeft uit het nagelaten werk een bloemlezing samengesteld. Behalve over het leven van de mensen op de Veluwe schrijft hij ook over de fauna aldaar en het gebruik dat de mensen er in zijn tijd van maakten. Wild zwijn, vos en natuurlijk het edelhert komen aan bod. Voor natuurbeschermers vormen de edelherten een van de hoogtepunten, maar de Veluwnaren zelf zagen ze vooral als schadeveroorzakers, die opgeruimd moesten worden. Er staan vele leuke anekdotes in het boek, maar het is jammer dat bij de fragmenten jaartal en bronvermelding ontbreken. Met behulp daarvan kon de lezer het geschrevene ook in de juiste tijd plaatsen.

Reinier Akkermans

Jac Gazenbeek, Stichting Jac Gazenbeek & Jan den Besten, 1992. Oog in oog met de Veluwe. Ingebonden, 136 pagina's. ISBN 90-5327-030-2. Het boek is voor lezers van Zoogdier te bestellen voor de speciale prijs van f34,90 (BF 630) door storting van dit bedrag op postgiro 6261271 van Stichting Jac Gazenbeek, Postbus 266, 3770 AG Barneveld.

Beleef het duin

De duinen vormen een van de meest bijzondere natuurgebieden van de Lage Landen. Met name in Nederland vertonen ze zich op hun mooist. Het IVN afdeling Leiden heeft een bundel natuurhistorische verhalen uitgegeven waarin de kenmerkendste planten en dieren voor het voetlicht komen. Aan zowel vos als konijn is een hoofdstuk gewijd. Van beide soorten wordt hun ecologische rol in de duinen beschreven, het konijn als grazer en de vos als predator. Beiden zijn niet onomstreden vanwege 'vermeende' schade, de een aan de kustverdedi-

ging, de ander aan de vogelstand. Wat ik mis in het boek is de ree. Met name zijn recente vestiging had enige aandacht gemogen. "Beleef het duin" vermeld gelukkig nog vele andere wetenswaardigheden over natuurverschijnselen in de duinen, zoals heksenkringen, stippelmotjes of gallen. Al met al is het een echt 'duinboek'.

Reinier Akkermans

IVN afdeling Leiden, 1992. Beleef het duin. Uitgeverij Jan van Arkel, Leiden. 223 pagina's. In de boekhandel prijs 27,50 (BF 500). ISBN 90-6224-263-4.

Internationaal handboek dieren- en plantenbescherming

De EG heeft onlangs een handboek uitgebracht met betrekking tot de internationale bescherming van planten en dieren. Het boek bevat richtlijnen voor de lidstaten voor het beleid voor soorten van internationale betekenis. Het gaat om migrerende soorten en soorten die kenmerkend zijn voor Europa. Eerder (1991) werd een Europese rode lijst uitgebracht van wereldwijd bedreigde planten en diersoorten. Het handboek vormt hierop een aanvulling en bevat onder andere lijsten van de soorten waarvan een aanzienlijk deel van de populatie in Europa voorkomt.

Het handboek kan een hulpmiddel zijn voor overheden en terreinbeheerders om prioriteiten te stellen bij het beschermen van soorten of leefgebieden en bij het nemen van beheersmaatregelen.

Piet van der Reest

European Commission for Europe, 1992. Code of practice for the conservation of threatened animals and plants and other species of international significance. United Nations, New York. Verkrijgbaar in de boekhandel.